

Gozdarska mehanizacija v letu 2022

Peter Smolnikar, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko
Martin Jež, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

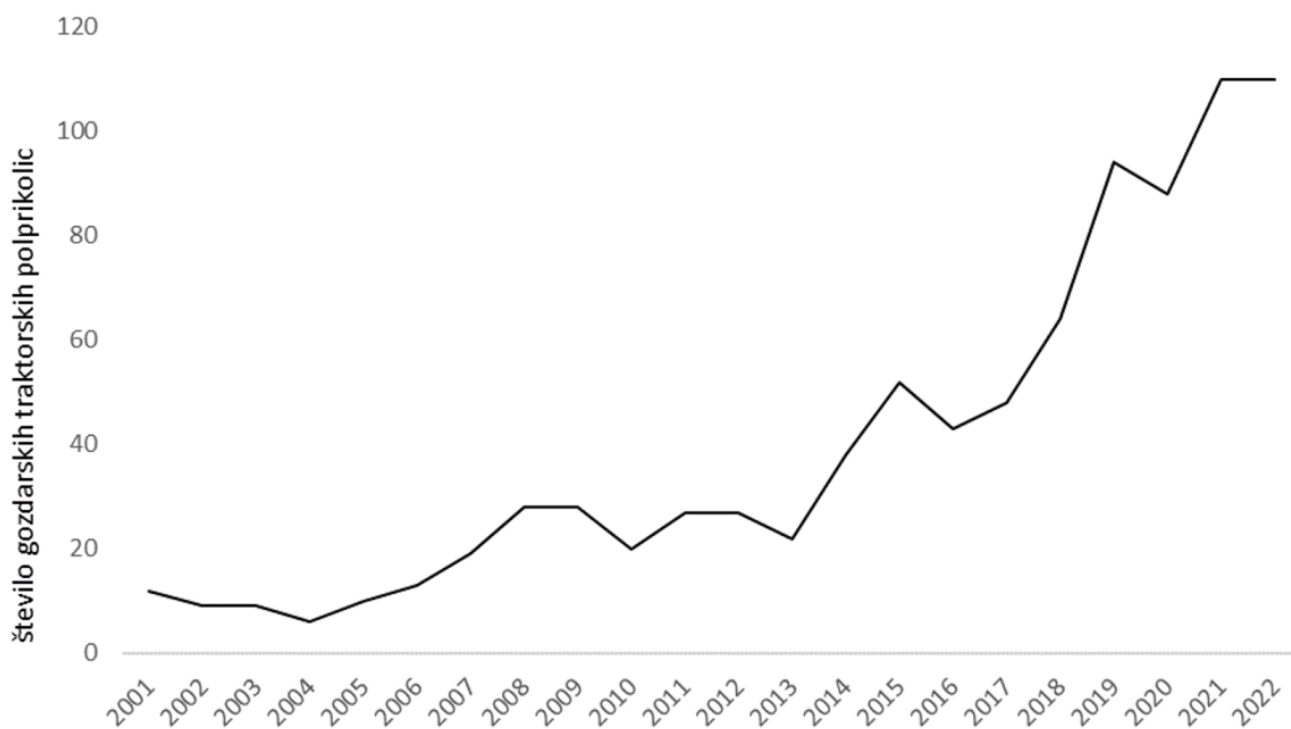
Objavljeno na spletu 15.12.2023 (<https://doi.org/10.20315/IG.2023.0054>)

Število gozdarskih strojev in opreme se je po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) skozi leta povečevalo. Delno je k temu prispeval tudi Program razvoja podeželja (PRP), ki je v obeh programskih obdobjih podpiral naložbe v stroje in opremo za delo v gozdu (iz podukrepa M08.6 so bili v programskem obdobju 2014-2020 do konca leta 2022 objavljeni štirje javni razpisi v višini 31 mio € razpisanih sredstev za namen nakupa nove mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa). V zadnjih desetih letih se je povečalo predvsem število gozdarskih polprikolic (407 %) ter kompletov

strojev za strojno sečnjo in spravilo (303 %), kar lahko kaže na večjo profesionalizacijo del v gozdovih. Edini padec, ki ga opazimo, se pojavi pri večini podatkov leta 2020, kar je najverjetneje povezano s pandemijo Covid-19, pa tudi z izplačili sredstev iz naslova PRP 2014-2020. V zadnjem letu (2022) je glede na podatke iz leta 2021 število strojev v lasti gozdarskih podjetij pri večini kategorij upadlo oziroma ostalo enako. Slika vseeno ni tako črna, optimistično lahko pričakujemo, da se bo v prihodnjih letih, do zaključka vlaganja zahtevkov za izplačilo, slika glede števila specialne mehanizacije izboljšala.

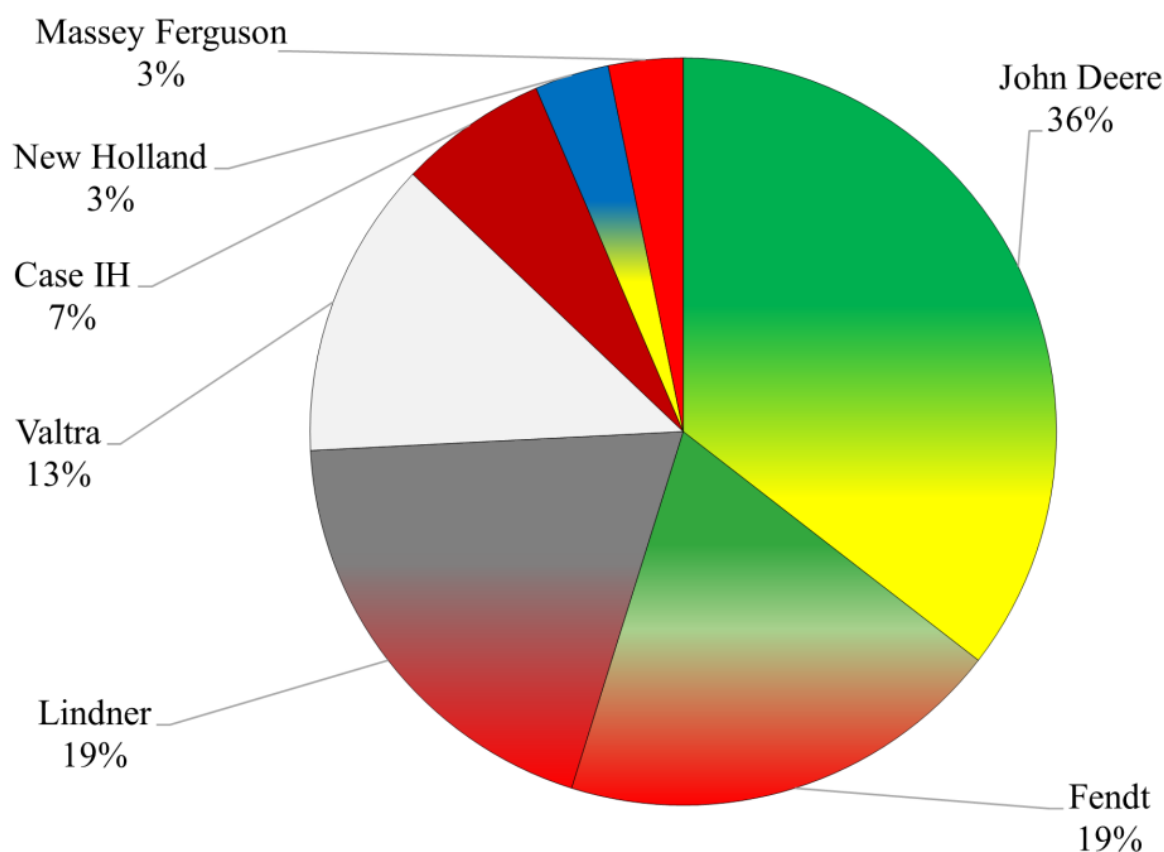
Po podatkih dostopnih na SURS, so podjetja, ki se ukvarjajo z gozdarsko dejavnostjo, v letu 2022 razpolagala s 1850 motornimi žagami, 582 traktorji za spravilo lesa (454 prilagojenih kmetijskih traktorjev, 111 gozdarskih zgibnikov, 17 goseničarjev), 110 gozdarskimi polprikolicami, 43 stroji za sečnjo in izdelavo (»harvesterji«) in 48 zgibnimi polprikoličarji (»forwarderji«). Podjetja so imela v lasti tudi 99 kamionov z gozdarsko nadgradnjo in nakladalno napravo. Časovne serije podatkov od leta 2001 naprej kažejo rast števila mehanizacije, razen števila kamionov z gozdarsko nadgradnjo vse do leta 2021. V letu 2022 pa je prišlo do rahlega upada oz. stagnacije števila mehanizacije.

Slika 1: V obdobju 2001-2022 se je med vsemi kategorijami gozdarskih strojev in opreme najbolj povečalo število gozdarskih polprikolic. (vir: SURS, statistična raziskava GOZD-MEHAN/L).

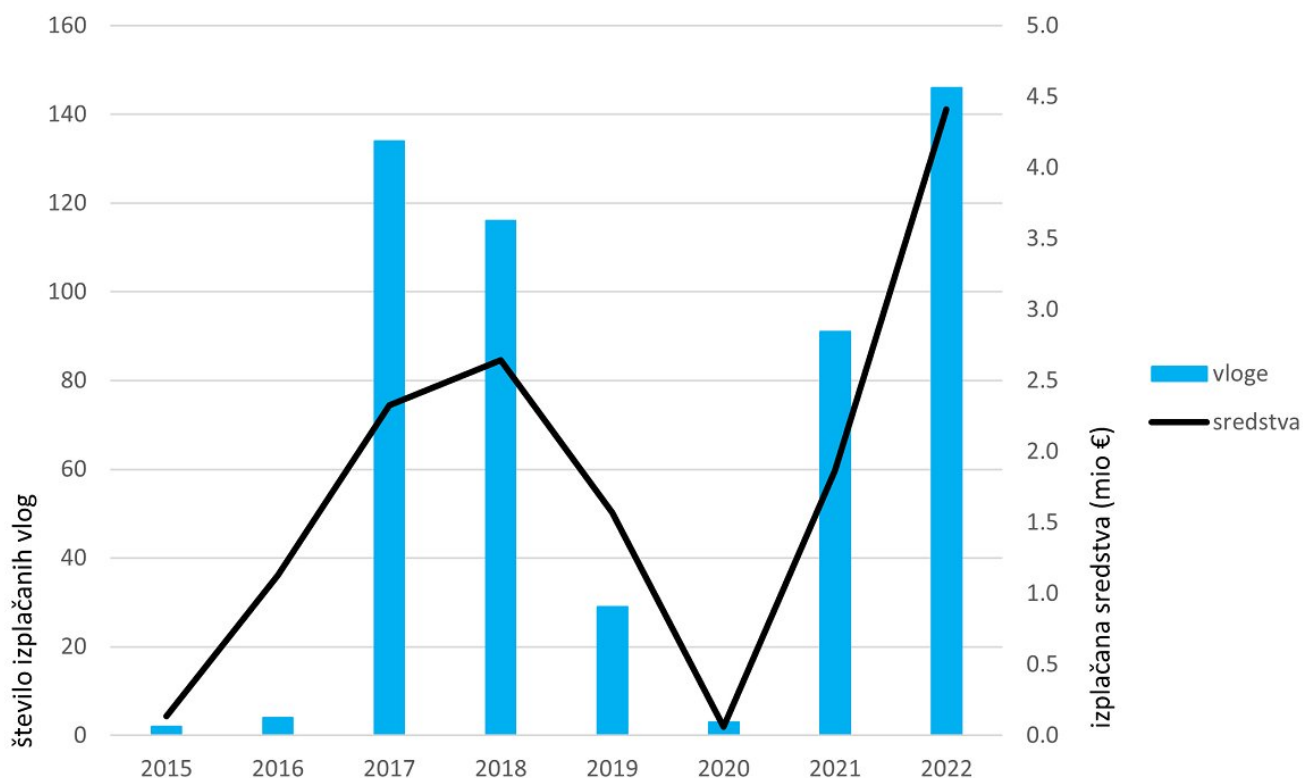
V kazalniku spremljamo tudi število novih traktorjev. Po dostopnih informacijah o registracijah novih traktorjev je bilo leta 2022 v Sloveniji 1365 novo registriranih traktorjev (popolnoma novih traktorjev). Večina novih traktorjev je kmetijskih (tj. traktorjev v kategoriji kmetijski ali brez posebnega namena). 31 traktorjev je bilo traktorjev z gozdarsko nadgradnjo, 2 traktorja pa sta bila registrirana v kategoriji s posebnim namenom »šola vožnje«. Povprečna moč (aritmetična sredina) novo registriranih traktorjev je znašala 68,0 kW, največ traktorjev pa je moči (modus) 55 kW, tj. 75 »konjskih sil«. V kategoriji »gozdarski« je povprečna moč traktorja 89,7 kW, modus pa je pri 88,3 kW. Med blagovnimi znamkami novo registriranih traktorjev z gozdarsko nadgradnjo prevladuje John Deere s 35%, ostale znamke traktorjev, ki so bili na novo registrirani v letu 2022 z gozdarsko nadgradnjo, so še Fendt,

Lindner, Valtra, Case IH, New Holland in Massey Ferguson.

Slika 2: Deleži v RS na novo registriranih traktorjev v letu 2022 z vpisano gozdarsko nadgradnjo po posameznih znamkah. Absolutno število novo registriranih traktorjev z gozdarsko nadgradnjo v letu 2022 je 31. Graf zajema le podatke o popolnoma novih traktorjih s 1. registracijo v RS v letu 2022 (vir podatkov: MZI, 2022; obdelava Gozdarski inštitut Slovenije).

Pri finančnih spodbudah se sredstva še vedno črpajo iz ukrepov PRP 2014-2020, od tega je bilo v celotnem obdobju trajanja programa do konca leta 2022 za podukrep M08.6 odobrenih 1360 vlog za skoraj 47,41 mio € sredstev. Samo v letu 2022 je bilo izdanih 442 odločb v skupni višini 14,29 mio €. Od vseh prejetih zahtevkov za izplačilo je bilo v vsem obdobju do konca leta 2022 za nakup nove mehanizacije in opreme izplačanih 14,14 mio € 519 upravičencem. Samo v letu 2022 je bilo tako 146 upravičencev deležno finančne injekcije v višini 4,4 mio €, večino pri upravičencih predstavljajo zasebni lastniki gozdov 81,6 % (po številu opravičencev) in 57,1 % (po količini dodeljenih sredstev). Sredstva dodeljena z razpisi v okviru PRP so dobrodošla za spodbujanje nakupov novih strojev.

Slika 3: Izplačane vloge in sredstva za nakup mehanizacije in opreme iz sofinanciranja nakupov PRP 2014-2020 (vir: MKGP).

Kazalnik vsebuje tudi podatke o številu sekalnikov in porabo goriva gozdarskih podjetij. Zanimiva slika se nam razkrije, ko združimo prepeljane količine lesa in porabo goriva za prevoz lesa. Iz števil lahko sklepamo, da se prevoz vrši na daljših razdaljah oziroma je trgovina z lesom bolj razdrobljena, za kar je potrebno več manipulacije.

Natančnih podatkov o številu strojev in opreme za delo v gozdovih nimamo. Glavni razlog je v velikem številu izvajalcev del v gozdovih, poleg tega po podatkih Gozdarskega inštituta Slovenije pri lastnikih gozdov, ne glede na velikost posesti, prevladuje lastno delo v gozdovih oziroma delo s pomočjo družinskih članov, pri čemer so v uporabi njihovi lastni stroji. Podatki o opremljenosti kmetijskih gospodarstev z gozdarsko opremo pa se zbirajo vsaka tri leta in tako letos niso posodobljeni.

Vabljeni k ogledu celotnega kazalnika, dosegljivega na:

<https://wcm.gozdis.si/sl/podatki/kazalniki/podatki/2021090721500976/gozdarska-mehanizacija/>